

De Stemming van 19 mei 2019

Hoewel de bewegingen niet groot zijn, zien we ook deze week wel wat veranderingen binnen het electoraat. Zowel FVD als VVD trekken wat meer kiezers t.o.v. vorige week. Vergelijken we de uitslag met die van direct na de Provinciale Statenverkiezingen dan zien we dat GroenLinks wat weggezakt is (-3) en de PVV ook (-2). VVD en PvdA zijn ieder twee zetels vooruitgegaan.

De totaaluitslag t.a.v. de verdeling van de Tweede Kamerzetels, laat zien dat VVD en FVD ruim voor staan op CDA, PvdA en GroenLinks. Opmerkelijk is dat we inmiddels 4 partijen hebben op 8 of 7 zetels (PVV, SP, Partij voor de Dieren en ChristenUnie).

De uitslag van de Europese Parlementsverkiezing zal hier behoorlijk van verschillen, vooral omdat de opkomst bij de Europese Parlementsverkiezingen ongeveer de helft is van bij Tweede Kamerverkiezingen. En het effect daarvan verschilt fors per partij.

In het tweede deel van deze rapportage gaan we dieper in op de mogelijke uitslag van 23 mei a.s.

Peiling Zetelverdeling

zetels	TK2017	24-3-2019	12-5-2019	19-5-2019	Versch. t.o.v. vorige week	Versch. t.o.v. 24-3	Versch. t.o.v. TK2017
FVD	2	26	26	27	1	1	25
VVD	33	23	24	25	1	2	-8
GroenLinks	14	18	16	15	-1	-3	1
CDA	19	14	15	15		1	-4
PvdA	9	13	15	15		2	6
D66	19	12	11	11		-1	-8
PVV	20	10	9	8	-1	-2	-12
SP	14	9	8	8		-1	-6
Partij voor de Dieren	5	7	8	8		1	3
ChristenUnie	5	7	7	7			2
DENK	3	4	4	4			1
50PLUS	4	4	4	4			0
SGP	3	2	2	2			-1
Overige partijen		1	1	1			1
Totaal	150	150	150	150			
Coalitie	76	56	57	58	1	2	-18

Het lijkt erop dat de uitdaging van Premier Rutte tot een 1-op-1 debat met Thierry Baudet en het vervolg ervan, een behoorlijke impact zal hebben op de uiteindelijke uitslag van aanstaande donderdag. Daarover zijn een aantal vragen gesteld.

Kiezers van VVD, D66, GroenLinks en PvdA zijn het voor het overgrote deel eens met de aanval van Mark Rutte op Thierry Baudet inzake Europa. Kiezers van FVD en PVV het absoluut niet.

Bent u het eens met de aanval van Premier Rutte op Thierry Baudet m.b.t. de EU?

<i>verticaal gepercentageerd</i>	Allen	Stemt nu voor TK									
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FVD	PVV	50Plus
Ja	52%	87%	63%	81%	87%	83%	54%	49%	6%	8%	25%
Nee	35%	8%	21%	3%	3%	10%	12%	29%	88%	88%	52%
Weet niet/geen antwoord	13%	5%	16%	16%	10%	8%	34%	22%	6%	4%	23%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

De belangrijkste vraag is wat voor soort gevolgen dit debat zal hebben op het stemgedrag a.s. donderdag. Via de volgende vraag proberen we daar een beeld van te geven. Daarbij is het natuurlijk zo, dat het ook zeker zal hangen van het debat zelf (en het aantal mensen dat er naar zal kijken en er vervolgens met anderen over zal communiceren). En ook het debat tussen de lijsttrekkers van die avond zal nog wat effect kunnen hebben.

De onderstaande tabel laat aan de ene kant zien dat de tweestrijd tussen VVD en FVD zal zorgen dat de opkomst van de kiezers van beide partijen hoger zal worden dan zonder die expliciete tweestrijd. Aan de andere lijkt de VVD door die expliciete tweestrijd extra winstkansen te hebben onder kiezers van CDA, D66 en PvdD. FVD lijkt extra winstkansen te hebben bij SP, 50PLUS en vooral bij PVV. De helft van de kiezers van de PVV geeft aan onder invloed van die tweestrijd van plan te zijn FVD te stemmen! Beide partijen lijken dus duidelijk te gaan profiteren van dit debat en de strijd om wie de grootste wordt.

Wilt u via uw stem a.s. donderdag invloed hebben op wie de grootste wordt, VVD of FVD, of maakt u dat niets uit?

<i>verticaal gepercentageerd</i>	Allen	Stemt nu voor TK									
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FVD	PVV	50Plus
Wil invloed daarop hebben, daarom stem ik VVD	15%	65%	11%	6%	2%	2%	10%	0%	2%	2%	4%
Wil invloed daarop hebben, daarom stem ik FVD	18%	2%	2%	0%	0%	0%	3%	6%	83%	48%	13%
Maakt me niets uit	67%	33%	87%	94%	98%	98%	87%	94%	15%	50%	83%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Mede door het debat tussen Rutte en Baudet woensdagavond, valt er nu nog moeilijk een prognose te geven voor de uitslag van donderdag. Wel kunnen we een goede indruk geven van de factoren, die een rol gaan spelen en hoe de invloed zal kunnen zijn op de uitslag van ieder van de partijen.

Omdat er maar 2 maanden liggen tussen de verkiezingen voor het Europese Parlement en de Provinciale Staten wordt de uitslag van 20 maart jl. als startpunt genomen voor een inschatting van de uitslag van donderdag a.s.

De ervaring leert dat de opkomst bij de Europese Parlementsverkiezingen beduidend lager ligt dan bij de Provinciale Statenverkiezingen. De vorige keer was het 37%. Hoewel het erop lijkt dat die opkomst nu meer de richting van de 45% zal gaan, betekent het ook dan nog steeds dat een vijfde tot een kwart van de kiezers van 20 maart jl. nu niet zal opkomen. En die daling zal zeker niet in gelijke mate gebeuren bij ieder van de partijen!

Er zijn verschillende effecten, waarvan de exacte impact (nog) niet echt bepaald kan worden, maar wel een inschatting van de werking. Dat treft u aan in het onderstaande schema. Elke plus of min in dit schema staat voor 0,5%. Alle cijfers zijn afrondingen op een half procent.

Effecten op de uitslag van EP2019, uitgaande van uitslag van PS2019

<i>Procenten</i>	EP 2014	PS2019	Versch. sinds PS2019	Lagere opkomst tov PS2019	Positie t.o.v. EU	Timmermans effect	Tweestrijd VVD FVD	EP2019	Zetels	kans op
FVD		14,5%	+	-	--		+++	15,0%	4/5	4/5
VVD	12,0%	14,0%	++	-	-		++	15,0%	4/5	4/5
PvdA	9,5%	8,5%	++	+	+	+++++		13,0%	4	3
CDA	15,0%	11,0%	+	+++			-	12,5%	4	3
GroenLinks	7,0%	10,5%	---	-	+	--		8,0%	2	3
ChristenUnie-SGP	7,5%	7,5%		+				8,0%	2	
D66	15,5%	7,5%	-		+++	-	-	7,5%	2	3
Partij voor de Dieren	4,0%	4,5%	+	-				4,5%	1	0
PVV	13,5%	7,0%	--	-	-		--	4,0%	1	0
SP	9,5%	6,0%	-		-	-	-	4,0%	1	0
50PLUS	3,5%	3,5%				-		3,0%		1
DENK		1,5%						2,0%		
VOLT								2,0%		
Overige partijen	3,0%	4,0%						1,5%		
Totaal	100,0%	100,0%						100,0%	26	

Dit zijn de effecten (kolommen) uit dit schema:

- Allereerst de electorale verschuivingen sinds 20 maart jl. onder het electoraat. Die zijn vrij klein en op de eerste pagina reeds besproken.
- De opkomst was in 2014 37%. Het lijkt dit keer hoger te worden, maar met 40 a 45% toch nog een stuk lager dan de 56% van 20 maart jl. CDA, PvdA en ChristenUnie-SGP profiteren het meest van die lagere opkomst. FVD, PVV, VVD, SP en PvdD het minst.
- Bij alle Europese Parlementsverkiezingen sinds 2004 zien we, dat partijen die kritischer staan t.o.v. de EU, hun kiezers minder kunnen mobiliseren om te stemmen voor dit parlement dan partijen die positief staan t.o.v. de EU. Partijen als PVV, FVD en SP hebben daar het meeste last van. D66, die in 2014 de grootste was, profiteert daarvan het meest.
- Er is electoraal gezien een duidelijk "Frans Timmermans-effect" bij de PvdA. GroenLinks heeft er het meeste last van, maar de andere partijen links van het midden ook. Door de tweestrijd VVD-FVD lijkt dit effect wat minder te worden dan zonder die tweestrijd.
- De laatste factor van het schema is op dit moment de meest onzekere: het effect van het debat tussen Rutte en Baudet. Het lijkt erop dat dit een behoorlijke impact op de hele gang van zaken in de campagne heeft en op de keuzes van een deel van het electoraat. Het verloop van het debat zelf zal ook een impact hebben, wat we nu nog niet weten. In ieder geval mobiliserend voor het eigen electoraat, waardoor ook de opkomst hoger zal worden dan zonder die tweestrijd. Maar in welke mate VVD en FVD kiezers van andere partijen extra zullen aantrekken zal pas duidelijk worden op 23 mei zelf.

Dit alles is terug te zien in het schema op de vorige pagina. En dat mondt uit in een percentage als de plussen en minnen zich ook in die mate voordoen. Maar ieder van deze effecten kan uiteindelijk in mindere of meerdere mate donderdag gaan optreden.

Ten aanzien van de zetelverdeling is het ook belangrijk te beseffen dat door de wijze van restzetelberekening een bepaalde uitslag in procenten niet automatisch een bepaald aantal zetels zal opleveren. De uitslag 15% bij voorbeeld kan zowel 4 als 5 parlementszetels opleveren. Dat hangt af van het aantal restzetels dat beschikbaar komt. De verwachting is dat dit tussen de 5 en 7 zullen zijn. En dat wordt mede bepaald door het aantal partijen dat de kiesdrempel haalt. Want als een partij niet minstens 3,85% haalt, dan krijgt die partij zeker geen zetel.

Er zitten 4 partijen in de buurt van de kiesdrempel (SP, PVV, PvdD en 50PLUS)! Bij 7 restzetels hebben de grootste partijen meer kans op die 5e zetel dan als er maar 5 restzetels zullen zijn. Ook kan ook een verschil van 0,01% tussen VVD en FVD betekenen dat de grootste partij 1 zetel meer krijgt dan de ander.

Mocht de opkomst echt duidelijk onder de 40% eindigen dan zal CDA en PvdA dichter in de buurt komen van VVD en FVD.

- zie volgende pagina

FVD haalt donderdag alleen een beter resultaat dan op 20 maart jl. als haar kiezers in voldoende mate opkomen. Door het debat van Baudet met Rutte is de kans daarop groter dan er zonder. Maar of FVD echt voldoende kiezers van de PVV gaat mobiliseren is maar de vraag. Dat zal bepalend kunnen zijn op wie de grootste wordt.

Opmerkelijk is dat zowel SP als PVV door de combinatie van de gemelde effecten wegzakken in de richting van de kiesdrempel. Het is zelfs niet uitgesloten dat ze er onder blijven. Hoe beter FVD en de PvdA het doen, hoe dichterbij die gevaarlijke grens komen.

Het lijkt erop dat de verschillende effecten niet gunstig werken op de uitslag van GroenLinks. Het resultaat van PS2019 lijkt zeer moeilijk te halen.

Ten opzichte van 5 jaar geleden zullen D66 en de PVV de grote verliezers worden.

Mocht voor donderdagochtend nog onderzoekinformatie beschikbaar komen, die het bovenstaande doet veranderen, dan zal dat gemeld worden.